

Là-bas → Money and Power: Peace at the Center
3. kansainvälinen Là-bas- biennaali

performanssitaitteen ja uuden mediataiteen esitysmuodoille

Helsinki 25.-27.4.2014

Kiasma-teatteri, Omenapuutalo, Harakan saari

Gustaf Broms, Nieves Correa & Abel Lourdea, Arti Grabowski, Alejandra Herrera, István Kovács, Siobhan Mullen, Agnes Nedregard, Irma Optimisti
(sekä seuraavat taiteilijat ks. ohjelma-aikataulu)

Kolmas Là-bas biennaali Money and Power: Peace at the Center 25.-27.4.2014 liittyy elävän taiteen herkkään asemaan nykykulttuurin globaalissa kriisissä, jossa moderni- ja postmoderni maailma on sata vuotta ensimmäisen maailmansodan syyttymisen jälkeeseen.

Tekeekö moderni jo kuolemaa – tai elääkö se jopa kuolemanjälkeistä elämää?

Mikä on performanssin asema ja rooli parhaillaan tapahtuvassa historiassa, kun kadonneiksi luettut arkaaiset asiat tekevät draamaattista paluuta jälkimoderniin? Mitä on poliittisuus nykyperformanssissa ja muissa dissiplaineissa elävissä muodoissa?

Esiintyjät ovat performanssitaitteen ja äänitaitteen ja muiden kokeellisten esitysmuotojen taiteilijoita kotimaasta ja ulkomailta. Performanssin kokeellisuus tulee esille välineidenvälisesti, esityksinä tapahtumailloissa. Jälleen tämä vaikuttava kokonaisuus hajautuu biennaalin tapahtumakartalla useisiin kohteisiin Helsingissä.

Ohjelma-aikataulu (muutokset mahdollisia)

pe 25.4.

klo 14-17: Kiasman seminaarihuone: Taide, veri ja raha -seminaari/keskustelutilaisuus

klo 18-20: Kiasma-teatteri: performansseja: Gustaf Broms, Siobhan Mullen, Agnes Nedregard

alk. klo 21: Omenapuutalo: performansseja ja musiikkia: Sirkku Mäenpää, Panu Tyhtilä, Yhtäkkiä Tässä

la 26.4.

klo 14-17: performansseja Kiasman ulkopuolella: István Kovács, Kiasma-teatterissa: Alejandra Herrera, Irma Optimisti, Nieves Correa & Abel Lourdea, Arti Grabowski

alk. klo 18: Omenapuutalo: performansseja: Ilmari Säävälä, Liina Kuitinen, Visuaalisen Etiikan Messiaaninen Tutkimuskeskus, Nussivat pääskysset, Melting Hearts

su 27.4.

klo 14-21: Harakan saari: äänitaidetta, luentoja, vapaamuotoisia esityksiä, kiertokävelyjä, yhteinen päättäjaisperformanssi, sauna: Gustaf Broms,

Nieves Correa & Abel Lourdea, Jussi Kenkkilä, Lauri Kivelä, Re:clip, Rihmasto, Sigma, Olemisen koitto, Nega

Kaikkiin tapahtumiin on vapaa pääsy. Kuljetus Harakan saareen Café Ursulan laiturista 4 euroa.

Ruumiillisen vallan kysymyksiä

Mikä on performanssitaitteen rooli ja tehtävät parhaillaan tapahtuvassa historiassa, jossa kadonneiksi jo luettullut arkaaiset asiat tekevät draamaattista paluuta jälkimodernin keskelle?

Monien mielestä moderni maailma tekee meidän aikaamme kuolemaa – tai elää jo kuolemanjälkeistä elämää. Siinäkö kentän rajat – kaikki ulottuvuudet?

Entä reitit ja paikannukset? Kuinka tunnistetaan olosuhde jossa toimitaan?

Ruumiillinen taide – performance art – on yhteydenottojen taidetta ihmisten elettyyn maailmaan, siihen mikä tapahtuu kohtaamisten voimin,

kun yhteisö luodaan joka kerta kasvatusten.

Ruumiillinen taide – performance art – on myös yhteydenotto vallattomaan ja omavaltaiseen toiminta-ajatuksen – kohtaamisten juhlan pulssiin, huumoriin ja karnevaaliin.

Ruumiillinen taide – performance art – on myös kosketuksen taidetta – siirtyöteys ruumiinkielin, kehollisten merkintöjen jälkiin tai kirjoituksiin – ihon painaumiin ja kaarteesiin, lävistykseen ja aukoihin, haavoihin ja niistä tihkuvaan vereen – kaikkiin ihmisten figuureilla kirjoitettuihin teksteihin.

Sata vuotta sitten mobilisoitiin ensimmäinen maailmansota. Tänäpäin välineet suorittavat mobilisaation. Tämä liikekannallepano on jo käynnistetty. Globaalit koneet pyörittävät maapalloa. Koneiden nimi on Hyötysuhteen Maksimointi. Mikä tila jää ihmisille?

Mikä on poliittisen olemus nykyperformanssissa? Onko taide – kumppani vai rikoskumppani? Entä taiteen mahdollisuus esittää totuus – onko se kuollut, kuten G.F.W. Hegel väitti kaksi sataa vuotta sitten.

Kolmatta kertaa performanssitaitteen biennaali tuottaa ja tutkii jälkipaikkaisia havaintotiloja nykyisestä "moraali"taloudesta – maailmassa, jonka tunnistimena ruumiillinen taide – performance art – toimii ja kohdataan.

Rauha keskuksessa, keskuudessamme

Kun performanssitaitelijat luovat teoksillaan suhteen maailmaan, näitä teoksia voidaan ajatella tekijän keskuksina, joiden kautta tapahtuu fyysisen paikan, tilan ja ajan virtaukset. Teokset ovat energiakeskuksia – taiteilijan, yleisön ja ympäristöjen välisessä vuorovaikutuksessa.

Tämän teoktilanteen keho on myös henkisen keskuksen sille virtaukselle, jonka taiteilija käynnistää.

Ei vain fyysikka, vaan tekijän mieli ja tekojen mielekkyyden puntarointi, eli reflektioinnin taso, toimii teosten keskuksena.

Taidekeskus on siis ruumiillinen hanke. Resurssit, välineet, valta ja raha, paljoutena tai niukkuutena eivät ole ratkaisuasemassa – tarvitaan taiteilija, jolla on valmius toimia keskuksestaan käsin, mahdollisuus ja kyky tehdä teoksia.

Vallan ja arvojen uudellelrajan ristiiriitaisessa 2010-luvun tilanteessa, löydettyä merkkejä siitä miten välineelliset arvot – ennen kaikkea raha – käsitetään sosio-ekonomisen rakenteen ja kulttuurin valtakelijäksi, tulee korostumaan entisestään se, ettei väline korvaa tekijää, joka on ruumiillinen ja kontemplatiiivinen. Taide, veri ja raha

Miten paljon meissä on valistusta, miten paljon silkkaa esimodernia uskomusta ja kauhua? Miten performanssitaidelähesty näitä kerrostumia? Mitkä ovat sen leikkauspisteet niissä? Perjantain 25.4. klo14 – 17 seminaarikeskustelua Kiasman seminaarihuoneessa johdattelevat aiheen Robin Hood Asset Management sekä olemisen vartijat.

Ruumiillinen taide – performance art – on paikkasidonnaista. Koska teos toteutetaan jollakin fyysisellä paikalla – geopolitiikka voi määrittellä sen missä, miten ja millaisia taideteoksia on lupa tehdä. Festivaalin järjestäjien mielestä Helsinki, Suomi, on avainasemassa keskustelussa taiteen mahdollisuuksista ja oikeuksista itsenäiseen ilmaisuun.

Se diskurssi joka sentimentaalisesti nostalgisoi modernin, unohtaa historian januskasvat. Performanssin asema taiteena on myös tutkia muistia ja asettaa kriittisiä kysymyksiä sille – ja ymmärryksille nykyisestä. Eri esitysmuodot syntyvät tarpeesta radikaalisoida ja laajentaa ruumiillisen taiteen kysymyksenasetteluja, jotka esitetään parhaillaan toteutuvassa maailmassa. Mitä tähän maailmaan kuuluu? Millainen se on? Millä siellä elää?

Kysymyksiä esitettäessä huomataan, että jotkut sanat ovat keskustelulle tavallista voimakkaampia. Niillä on eräänlaista stigman merkintä-vahvuutta ja ne näyttävät aluksi hyvin kiinteiltä, mutta nähdään, että ne voidaan purkaa merkitysten liikkeeseen. Näille sanoille ja niiden kautta esitettävälle kysymyksille omistetaan biennaalin keskustelutilaisuus Taide, veri ja raha.

Kolmijäsenisen polyseemin – taide, veri, raha – psykosomioksen purkamisella voidaan huomio siirtää käytännön ahneuden tasolta niihin tapahtumakulkuihin, joissa elävä taide toimii – jälkiteollisen yhteiskunnan tilanteeseen, nykykulttuurin ja live-taiteen kartan määrittelyä uudelleen mm. julkistamalla kriitikko Pekka Luhdan

Taide, veri, raha ovat hyvin vahvoilla viittausvarannoilla kerrostuneita, varsinkin 1900-luvulla. Erikoista on huomata arkaaisuus myös osana postmodernia. Se mitä pidetään primitiivisenä, löytyy omasta kulttuurista sen etnografisena kerrostumana.

Là-bas?

Là-bas on vuodesta 2000 järjestänyt kansainvälisiä performanssi-, live- ja äänitaitteen festivaaleja ja pienempiä tapahtumia Helsingissä, muualla Suomessa ja ulkomailta. Vuonna 2010 aloitettiin Là-bas-performanssibiennaalin järjestäminen yhteistyössä Nykyaikaisen taiteen museo Kiasman kanssa.

Ensimmäinen Là-bas-biennaali juhlisti suomalaisen performanssitaitteen produktiivisesti runsasta 2000-lukua ja Là-bas-projektin alkutaivalta. Mukana oli myös eri esitysmuotojen tunnetuimpia kansainvälisiä taiteilijoita. Näin kohdattiin vuorovaikutteinen kenttä – ääni- ja performanssitaidelähesty, action poetry ja live cinema.

Lisäksi julkistiin Là-bas-tapahtumien esitysten ja kontekstin filosofisena reflektiona kirja Tuolla, alhaalla (ntamo, 2010).

Toinen Là-bas-biennaali Concept of Performance jatkoi performanssi- ja live-taiteen kartan määrittelyä uudelleen mm. julkistamalla kriitikko Pekka Luhdan teoreettisen teoksen Performanssin pieni punainen kirja (ntamo, 2012). Teokset levittäytyivät Kiasman lisäksi Helsingin kaupunkitilaan ja erityyppisiin esityspaikkoihin. Ne tutkivat esitysmuotojen ja uusimman mediateknologian vuorovaikutuksiin 2010-luvun post-paikkallista havaintomaailmaa.